

Entrevista

Antoni Gutiérrez-Rubí, consultor en comunicació política

Davant la proximitat de la convocatòria electoral del proper 20 de novembre, conversem amb aquest reputat consultor polític, que acaba de treure un nou volum, *La política vigilada*.

“La política s’ha deixat de fer les preguntes claus”

Una altra campanya electoral per davant, però cada cop la gent sembla menys interessada en aquests períodes previs a les eleccions. Per què?

La gent està preocupada pel seu futur. I pel seu present. I del que està cansada no és tant dels processos electorals, sinó de la sensació -gairebé la convicció- de que la política no està a l'alçada. Ha fracassat en la seva doble responsabilitat. Per una banda en la de ser el poder democràtic, el poder sobre els poders, i per tant, en la seva capacitat directiva, reguladora, endreçadora de la societat -parlo en particular dels poders econòmics i financers-; ha fracassat en aquesta capacitat de portar el volant. I d'altra banda, en la capacitat per millorar el procés democràtic, la representació democràtica, la participació democràtica, fent de manera clara, continuada, constant, aquelles reformes, aquelles innovacions (amb la flexibilitat que pertoqui) que permetin incorporar molta més gent al debat polític i a les decisions democràtiques. La societat democràtica és més exigent, més madura, vol més decisions, més participació, més diàleg i més intercanvi en la política representativa.

Bona notícia, en tot cas, que la gent s'encengui més perquè vol dir que cada cop li interessa més allò públic. O no?

Sí, sí, és una excel·lent notícia. El problema és que, com que la decepció és molt gran,

la irritació i la impaciència també ho són. I el problema que tenim és que això pugui derivar en antipolítica. O populisme, que seria el fracàs de la política i el fracàs d'aquesta energia democràtica que hi ha a la societat. Si l'anhel de més participació, de més transparència, acaba derivant en populisme o antipolítica... fracassem. Fracassem tots en aquest procés de renovació de la política. Però sense aquesta pressió constant d'exigència, de fiscalització, una mica impacient, però molt estimulant, la política formal tampoc farà els canvis que ha de fer. És molt bona notícia aquesta efervescència, però ha d'estar orientada cap a fer canvis a la política formal. I la política formal ha de tenir la capacitat d'assumir-los i d'entendre que fora les estructures dels partits i dels formats de participació institucionals hi ha una quantitat d'energia democràtica cívica i política que cal acollir i incorporar.

O sigui que el problema és de mediació, de com es fa per incorporar aquesta energia democràtica al sistema.

Sí. És un problema de mediació, però que no afecta només a la política sinó a altres sectors. Hi ha abundància d'informació, i de bona informació, plural, molt dinàmica... i l'espectador o l'oient ha esdevingut un actor perquè els mediadors, els interpretadors de la realitat que són els periodistes i els mitjans de comunicació tenen problemes i han de repensar el seu model de negoci, però sobretot el seu paper a la soci-

etat. El mateix passa a la política: quan fora dels partits o dels sindicats, hi ha una gran dinàmica participativa, una gran energia social i molts ciutadans que no volen esperar només consignes ni ordres ni cites sinó que volen fer coses i comencen a fer per si mateixos el canvi que ells desitgen pel món o per la seva comunitat... el paper dels mediadors està en qüestió. Hi ha una abundància d'iniciatives polítiques no mediades per les forces polítiques. Aquest paper frontissa perd la posició de privilegi. I necessita relegitimar-la, amb més reputació, més credibilitat, més confiança, per refer el seu model de relació.

Però la paradoxa, i aquí entrem en el terreny del 15-M, és que hi ha d'haver mediadors, algú que canalitzi les demandes...

Que la democràcia representativa, com a única oferta per a atendre, incloure i aprofitar l'energia social és insuficient, és una constatació evident. Ha quedat coixa; no és capaç d'integrar el volum d'energia cívica i democràtica que està a la nostra societat. I el que hem de discutir és això. Si no ho fem, la percepció que hi haurà per part de la ciutadania és que la democràcia representativa es posa d'esquena o es defensa corporativament o vol protagonitzar el seu paper en aquesta transició des d'una posició de privilegi, no des d'una posició de “parlem-ne”. Aquest és el tema. I el símbol és que el vot, que és determinant, i amb el qual els ciutadans podem expressar les nostres decisions de

Gutiérrez-Rubí en el seu despatx a Barcelona.

canvi o no és pobre per ser una expressió completa, dinàmica, i suficient de tot el que està passant. En un context electoral, molts poden tenir la impressió de que l'oferta que li fa la democràcia representativa és insuficient per entendre, per acollir tot allò que està passant. Ens trobem davant un repte i es tracta de veure com les forces polítiques i les institucions democràtiques entenen que l'oferta que fan és insuficient. Que els formats participatius, que el sistema en el seu conjunt... no recull, no acull, una part molt important dels ciutadans. Precisament els que avui s'expressen com més dinàmics, més compromesos, més crítics.

Ja hi va haver, a finals del noranta, una flamarada d'experiències al voltant dels pressupostos participatius, perquè la gent pogués decidir en què es gastaven els diners. Què hauríem de provar ara?
Algunes fórmules s'han provat i han donat

Rescatar la política

Antoni Gutiérrez-Rubí llança al mercat un nou volum, que vol ser un esperó per la renovació i un contrapunt per a trencar la força i l'exclusivitat -i amb ella, els seus possibles déficits- dels partits en el sistema democràtic. "La política pot ser rescatada de la seva deriva", s'apunta a la contraportada del volum. *La política vigilada* (Editorial UOC) es presentarà a Madrid el dijous dia 27 d'octubre, a 2/4 de 8 del vespre, de la mà de la Fundació Telefònica, al Círculo de Bellas Artes i farà una gira de presentació per altres ciutats de l'estat.

el resultat que han donat. Quan estic parlant d'oferta democràtica no estic parlant només d'augmentar els espais de democràcia participativa sinó de que la pròpia representativitat sigui molt més transparent, més vinculada a la realitat, més directa en relació a la responsabilitat i el contracte amb el ciutadà... És una constatació d'una incapacitat i d'un fracàs que avui tinguem la llei electoral que

"Espero que el proper mandat, mani qui mani, avancem cap a l'establiment de llistes obertes"

"Hem de millorar la capacitat dels nostres polítics amb valors i amb competències"

tenim. No parlem de pressupostos participatius, parlem d'una cosa tan elemental com són les llistes obertes. Crec que és molt simptomàtic que la política formal hagi estat incapaç de donar una resposta a les demandes de reforma i renovació del nostre sistema electoral.

S'apropa aquest moment?

És inevitable... Sinó la ruptura, l'esclatxa, entre els que legítimament demanen més i els que pretenen representar la majoria es farà insalvable. Confio que en aquesta nova legislatura, sigui quin sigui el resultat, les forces polítiques representades al Congrés passin de les paraules als fets.

Caldria una Escola Nacional d'Administració com a França per formar els polítics?

Hem de millorar la capacitat dels nostres polítics amb valors, amb fonaments, i amb competències. La primera es pot aprendre, però s'ha de cultivar. Hi ha d'haver entorns on cultivar aquests valors. I de cara a la segona fóra bo que les forces polítiques aconseguissin dinàmiques d'autoformació molt exigents, incorporació de professionals i talent social i grans aliances culturals amb universitats i altres institucions per formar i reciclar quadres, militants i simpatitzants. Una organització política, al segle XXI, ha de ser una organització cultural. Si ho és, podrà fer bona política. Sovint obsessionada per les respostes, la política ha deixat de fer-se les bones preguntes, aquelles que són clau i que estan en el terreny dels valors. ■ **JOAN SALICRÚ**